

dokumenty z Černé věže

< Černá věž v současné době

Slavnostním aktem, uskutečněným dne 23. září 1982 v prostorách českobudějovické radnice, při kterém byly ze schránky, nalezené v pozlacené kopuli Černé věže vyjmuty vzácné historické dokumenty, byla zahájena generální oprava Černé věže.

Vlastnímu zahájení opravy však předcházela téměř dvouletá technická příprava, během které Jihočeský podnik pro údržbu památek v Táboře zabezpečil celkové zaměření věže a předprojektovou a projektovou dokumentaci. Výstavba náročného trubkového lešení, jehož hmotnost přesahuje dvě stě tun, završila veškeré přípravné práce před zahájením generální opravy.

Dne 23. září 1982 odevzdali pracovníci Jihočeského podniku pro údržbu památek v Táboře do rukou představitelů MěstNV v Českých Budějovicích tubus s dokumenty, nalezený v pozlacené kopuli. Recipročně obdrželi symbolický klíč od Černé věže, kterou tak do roku 1985 převzali do své stavbařské péče.

Celá náročná generální oprava je součástí plánovité regenerace městského památkového centra, které bylo ministerstvem kultury ČSR vyhlášeno v březnu 1980 za městskou památkovou rezervaci. Městský národní výbor v Českých Budějovicích opravou Černé věže realizuje jeden z mnoha bodů volebního programu na léta 1981–

1985. Součástí tohoto programu je i postupná regenerace a oprava dalších historických památek města Českých Budějovic, např. Wortnerův dům v ulici U Černé věže, bývalý kostel Svaté Anny v ulici Norberta Frýda, budova radnice na Žižkově náměstí a tamtéž Dům umělců, cestovní kancelář Čedok a přípravné práce a zahájení rozsáhlé asanace samotného historického jádra města. Celá velkoryse pojatá koncepce je náročná pro svůj rozsah a specifičnost jednotlivých památek. Proto bude postupně zabezpečována podle programu péče o kulturní památky až do konce devadesátých let.

Předkládáme zde široké veřejnosti dokumenty, které byly odborně ošetřeny a nakonzervovány ve Státním archivu Třeboň a v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích s ukázkou dokumentů, charakterizujících současnou dobu, jako poselství generacím příštím. Chceme zároveň přiblížit široké veřejnosti náročnost problematiky péče o kulturní a umělecké památky i některé technické, historické a umělecké dokumenty z tohoto milovaného symbolu domova, kterým rozhodně pro většinu obyvatel tohoto města Černá věž je.

MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR
ČESKÉ BUDĚJOVICE

Již 406 let tvoří dominantu Českých Budějovic Černá věž. Její stavba byla zahájena v roce 1549, v době, kdy město bohatlo z výnosu stříbrných dolů v okolí Rudolfova. To bylo pro stavbu Černé věže velmi důležité, protože to nebyla záležitost běžná a laciná. tím spíše, že místní podloží nebylo této stavbě nikterak příznivé. Bylo třeba je nejdříve zpevnit masivními dubovými piloty, než mohl být 20. června 1549 položen základní kámen ke stavbě věže, jež měla být městskou strážní věží a zvonici. Stavba se vzhledem ke své náročnosti protáhla na skoro 30 let. Za tu dobu se na ní vystřídali tři stavitelé: Hans Spatz, Lorenz a Vincenc Fugeral (Vogarell). O postupu stavby svědčí letopočty 1552, 1553 a 1558 na bocích věže. Nakonec byla 30. května 1577 pozlacena makovice věže; místní zlatník Bonifác Riedl na ni spotřeboval 72 dukátů. Do báně byl pak vložen pamětní spis o stavbě věže, o představených města a o historických událostech v městě v letech 1547–1577. Dále byly přidány dva seznamy těžařů, výkaz výtěžku těžařstva a dvě mince. Celkové náklady na stavbu věže odhadl zdejší archivář R. Huyer na téměř 10 000 kop grošů míšeňských. Stavba 72 m vysoké věže (až do druhé poloviny 20. století nejvyšší stavba ve městě!) byla podnikem tak mimořádným, že není divu, že dala vznik i pověsti o lešení až k Rudolfovnu, po němž

se vozil stavební materiál. Není třeba připomínat, že tato pověst se nezakládá na pravdě.

Přestože Černá věž byla postavena velmi pečlivě, neprůzeň počasí a požár města v roce 1641 na ní zanechaly své stopy, takže v roce 1697 muselo být přikročeno k její opravě. Při té příležitosti byly do báně vloženy další dokumenty, dále soubor svátostek a jedna mince. Tento soubor byl pak dále rozšířen i při opravách v roce 1809 a 1848. I když některé nalezené dokumenty jsou poněkud nečekané (např. výkaz zásob pivovarských potřeb nebo ceník potravin), mají velký význam pro bližší poznání historie našeho města. A abychom i my zanechali poselství příštím generacím, využije se nynější celkové rekonstrukce Černé věže k tomu, že do její báně budou uloženy materiály, dokumentující socialistickou současnost Českých Buděovic.

PhDr. JIŘÍ CHVOJKA

SEZNAM DOKUMENTŮ NALEZENÝCH NA ČERNÉ VĚŽI

A. DOKUMENTY PÍSEMNÉ

1. Pamětní zápis o založení věže a její stavbě z r. 1577.
 2. Seznam těžařů na starých dolech u Vesky z r. 1553.
 3. Seznam těžařů na dole Abraham u Vesky z r. 1554.
 4. Výkaz výtěžku těžařstva na dolech Vůle boží a Abraham za léta 1551–1556.
 5. Přepis pamětního zápisu z roku 1577 s dodatky do roku 1697.
 6. Záznam purkmistra Jana Františka Doudlebského ze Šterneku o opravě věže z r. 1697.
 7. Pamětní zápis o složení představených města, měšťanských právech a historických událostech ve městě v letech 1577–1809.
 8. Seznam věcí nalezených v makovici věže 22. 8. 1809 a vložených do ní 26. 8. téhož roku.
 9. Výkaz zásob pivovarských potřeb a účet dvou měšťanských pivovarů v Českých Budějovicích za hospodářský rok 1808/1809.
 10. Ceník potravin vydaný magistrátem města na období od 16. srpna do 15. září 1809.
 11. Seznam osazenstva piaristických škol v Čechách a na Moravě.
-

12. Vážní lístek o hmotnosti makovice, praporce a žerdě na Černé věži.
 13. Přehled mincí předaných na památku budoucím Janem Linkem, kostelním účetním a městským ubytovatelem.
 14. Přehled stříbrných mincí a jejich kurzu k měděným mincím.
 15. Donační lístek o vložení dvou bankovek od radního Františka Doudlebského ze Šternku.
 16. Pozdravný lístek budoucím od prvního biskupského tiskaře Jana Zdarší.
 17. Opis pamětního zápisu z r. 1577 s výčtem diecézních hodnostářů v Českých Budějovicích v r. 1848.
 18. Opis pamětního zápisu o představených města, městských právech a historických událostech v městě z roku 1848.
 19. Seznam všech domů a jejich vlastníků ve čtvrtích města České Budějovice z r. 1848.
 20. Patent císaře Ferdinanda V. z 15. 3. 1848, jímž byla vyhlášena svoboda tisku, zrušena cenzura, povoleno zřizování národních gard a přislíbeno vydání ústavy.
 21. Ceník potravin v Českých Budějovicích na období 16.–31. 8. 1848.
 22. Výpis pohrom a epidemií v Českých Budějovicích za léta 1480–1521, pořízený Františkem Lampllem.
 23. Přehled osazenstva místního krajského úřadu, okresní kamerální správy pro českobudějovický a táborský kraj a městských lékařů v Českých Budějovicích.
Mimo pouzdro byly nalezeny další dva dokumenty:
 24. Deska se jmény členů městské rady z r. 1689.
 25. Vzkaz městského věžného Františka Šestaubera z počátku 20. století.
-

B. DOKUMENTY HMOTNÉ

1. Železné pocínované pouzdro s nápisem uvnitř: CARL OSWALD, 25. AUGUST 1809.
 2. Pražský groš Vladislava Jagellonského (1471–1516).
 3. Pfundner Ferdinanda I. z r. 1527.
 4. Groš z r. 1656 pro slezská knížectví Lehnice a Břeh.
 5. 6 krejcar Františka I. z r. 1800.
 6. 3 krejcar Františka I. z r. 1800.
 7. 1 krejcar Františka I. z r. 1800.
 8. 1/2 krejcar Františka I. z r. 1800.
 9. 1/4 krejcar Františka I. z r. 1800.
 10. 7 krejcar Františka I. z r. 1802.
 11. 6 krejcar Františka I. z r. 1795.
 12. Grešle Marie Terezie z r. 1765.
 13. Poltura Marie Terezie z r. 1763.
 14. Halér Marie Terezie z r. 1765.
 15. Malý korunovační peníz Ferdinanda V. z r. 1835.
 16. Francouzská revoluční medaile z r. 1792.
 17. Francie, 12 denier Ludvíka XVI. z r. 1792.
 18. Cáchy, 12 halér z r. 1793.
 19. Jülich a Berg, 1/2 stüber z r. 1790.
 20. Arcibiskupství trevírské, albus z r. 1791.
 21. Biskupství v Liège z r. 1751.
 22. Papírový 1 zlatý z r. 1800.
 23. Papírový 2 zlatý z r. 1800.
 24. Formuláře papírových platidel:
5 zl. z r. 1800 (na rubu 1000 zl. z téhož roku), 5 zl.
z r. 1806, 10. zl. z r. 1806 (na rubu 500 zl. z téhož
roku), 25 a 50 zl. z r. 1806 (na rubu 100 zl. z téhož
roku), 5 zl. z r. 1841, 10 zl. z r. 1841, 50 a 100 zl.
-

- z r. 1841 (na rubu 1000 zl. z téhož roku), 1 a 2 zl.
z r. 1848.
- 25. Vyobrazení 30 a 15 krejcaru Františka I. z r. 1807
(ve dvou exemplářích).
 - 26. Mosazný křížek a modrý korálek ze 17. století.
 - 27. Dva křížky a oranžový skleněný korálek v lístku s nápisem: RR. PP. Capucini dederunt A. 1697. 10. Junii.
 - 28. Korále se třemi stříbrnými křížky, jež byly nalezeny v báni věže v r. 1697.
 - 29. Tzv. ostatky sv. Felicitas, Victoriny a Inocence XI.

ÚDAJE O ČERNÉ VĚŽI

VÝŠKA ČERNÉ VĚŽE:

72 metrů (měřeno až ke špičce korouhve)

FINANČNÍ NÁKLADY NA OPRAVU VĚŽE PODLE JEDNOTLIVÝCH LET A CELKOVÝ NÁKLAD:

v r. 1982 proinvestováno	777 157	Kčs
v r. 1983 plánováno	2 500 000	Kčs
v r. 1984 plánováno	2 000 000	Kčs
v r. 1985 plánováno	1 000 000	Kčs
v r. 1986 plánováno	214 843	Kčs
celkový náklad na opravu věže	6 492 000	Kčs

JMÉNA LEŠENÁŘŮ, KTERÍ ZABEZPEČOVALI VÝSTAVBU LEŠENÍ: (Pracovníci podniku JčPPÚP Tábor)

Čabanov Angel — parťák lešenářů

Tremmel Miroslav Štěpán Miroslav

Hruběš Václav Snižek Miroslav

Podaný Jan Daniel Jan

Jihočeský podnik pro údržbu památek v Táboře, který zabezpečuje generální opravu Černé věže má celkem 269 pracovníků, kteří pracují v několika střediscích v Jihočeském kraji.

Velitel Krajského požárního útvaru v Č. Budějovicích s. Schestauber je rodákem z Černé věže. Je tak pokračovatelem rodinné tradice, neboť již jeho otec a děd byli ve funkci protipožárních dozorců na českobudějovické Černé věži.

MEZI NEJPODSTATNĚJŠÍ OPRAVY ČERNÉ VĚZE PATŘÍ:

Nová měděná krytina bání, rekonstrukce balustrády, oprava a konzervace pláště věže, rekonstrukce vertikálních komunikací (schody), veškeré vnitřní úpravy povrchů (dlažby, podlahy), rekonstrukce a zlacení makovice, korouhve a číselníku hodin, včetně nového řešení hodinových ručiček, výměna všech oken, výplní (žaluzie, okna), restaurování vstupních dveří.

ZODPOVĚDNÝ PROJEKTANT za celou generální opravu Černé věže:

Ing. arch. Rudolf Kristián
Vladimír Hergert, projektant
Ing. arch. Aleš Krejčů, projektant lešení

OPRAVU ČERNÉ VĚZE ZABEZPEČUJÍ ŘEMESLNÍCI TĚCHTO PROFESÍ:

zedníci: Randák Antonín — parfák
Blahout František
Vaníček Stanislav

Kaner Josef	
Gaier Václav	
Žipek Miroslav	
Mařík František	
Sejtl Josef	
k l e m p i ř i :	Hazuka — parták
	Petřík František
t e s a ř i :	Michalec Václav
	Čabanov Angel — parták
	Štěpán Miroslav

Navíc bude zabezpečeno v rámci uměleckých řemesel množství speciálních řemeslných prací (pozlacení hodinových ručiček, makovice, číselníku hodin, oprava uměleckých kování dveří, odborné ošetření zvonů atd.).

PRO VÝSTAVBU NÁROČNÉHO LEŠENÍ KOLEM ČERNÉ VĚZE BYLO POUŽITO:

trubky 6 m	—	3 071	kusů
4 m	—	2 494	kusů
2 m	—	2 085	kusů
žabky	—	19 071	kusů
spojky	—	3 116	kusů
nánožky	—	300	kusů
podlážky	—	4 741	kusů
fošny	—	28,5	metrů kubických
žebříků	—	36	kusů
ochran. silonová síť	—	1 000	metrů čtverečních

celková váha lešení — 197 tun

celkem lešenových trubek použito — 32 572 metrů

POSELSTVÍ BUDOUCÍM GENERACÍM

Závěrečnou, vrcholnou částí výstavy je ukázka dokumentů, které budou nově uloženy s pouzdrem do báň Černé věže. Nejvýznamnější z nich je „Poselství budoucím generacím“ od JUDr. Miloslava Vacka, předsedy MěstNV. Dále zde nalezneme soubor statistických a demografických údajů z krajského města. Velmi zajimavé jsou informace o nové malé planetě, objevené v roce 1981 ve hvězdárně na Kleti a nesoucí latinské jméno našeho města — „Budovicium“.

Dále budou do pouzdra uloženy:

- ukázky soudobého oběživa včetně pamětních mincí (např. 100 Kčs k výročí koněspřežné železnice z Č. Budějovic do Lince),
- některé regionální medaile (včetně pamětní medaile „Za zásluhy o město“),
- plán výstavby nových sídlišť v krajském městě,
- ukázky typických výrobků místních podniků.

Všechny tyto předměty budou po skončení výstavy uloženy v báni Černé věže, aby našim potomkům podaly svědectví o životě města a jeho perspektivách na sklonku 20. století.

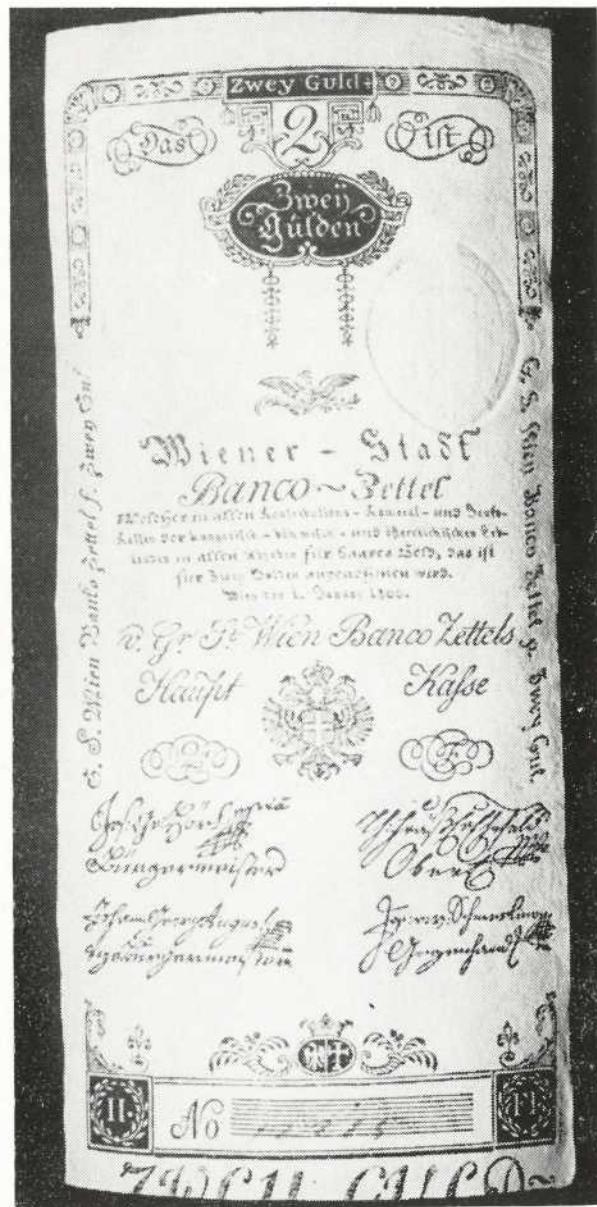
Pražský groš Vladislava Jagellonského (1471–1516), rub

František II. (1792–1835), 3 krejcar z r. 1800, lic

Francie, medaile z doby Velké francouzské revoluce

Rakousko, bankocetle 2 zlaté z r. 1800

Martij A. 1577. Iohannes Thabius, Sebastianus Kotylzanus, de
Mauriti, Vetus Albrecht, Iohannes Bidman, Georgius Dandolofus, &
Laurentius Grobultus, qui mortuus est 29. decembre A. 1576 anno
peccata contulit. Antonius Slez, Sigismundus Wintz Chimer
Springhoff, Iohannes Paczinger, Nicolaus Ladnius, Jacob
Peterzik, Venceslaus Prantner, Maximus Kellipock, Vences-
laus Johanes Freitko, ab archiduco Ferdinando Austri.
Diacorum ictis & sacra fiamon, Gregorius Eckl qui successerat in
dicti pro iustis inculpatis patre horum Bartholomaeus Eckl
se continet. Hec huius belli memorialis causa annotata sunt
Pomerani. patria Zatorca, qui haec omnia officium notariatus e
anno 1567. vocatus sum. Anno 1577
epiphylum cum aliis memoriam annuale huius terrae
manorum Imperii. Cuiusmodi sunt tum temporis Wr
Haec Cuius Budimicorum memorata est Anno Christi 1265.
cum Prelatis eius qui uectus ab Imperatore Rudolpho I. c
& imperat, interiit die Russi. anno Domini 1278.
Anno Christi 1306. Venceslaus III. rex Bohemorum VI
regum Poloniae Loketka in itinere Holomucij intersectu
auunt, in eo defiit principum Czechorum, sine Bohem
Russi die Anno 1346. VIII Bohemiae X qui hanc Cuius
cum in auxilium vocatus est ex Gallia, contra Ang

Viktualien
vom 16ten August bis 15ten September 1809.

Getraidepreis.				
	Wizen	.	11	M
Ein niederösterreichischer Mehren	Korn	.	5	18
	Gerste	.	1	25
	Haber	.	2	10
Ein Zentner Hen	.	.	2	00
do. Schok Kornstroh	.	.	1	-
do. Schok Streustroh	.	.	2	-
do. Kunterstroh	.	.	3	-
Ein Maister weiches fanges Holz	ohne Rauch	.	0	40
do. do. kurzes do.	mit Rauch	.	2	00
do. hartes do. do.	Kupferzaun	.	8	-
Bierpreis.				
Ein vierkräftiges Fass Bier	.	.	22	M
Eine Maß Bier	.	.	1	-
Bäckertax.				
	Watzenbrod.			
Mundsemmel mit Milch für 1 kr.	.	.	1	22
do. ohne Milch für 1 kr.	.	.	2	2.
Ordinäre Semmel für 1 kr.	.	.	1	4
Weises Brod.				
Für 1 Kreuzer	.	.	0	3
do 3 do.	.	.	7	1.
do 6 do.	.	.	12	2.
Moisenbrod.				
Für 1 Kreuzer	.	.	8	14
do 3 do.	.	.	29	04
do 6 do.	.	.	57	82

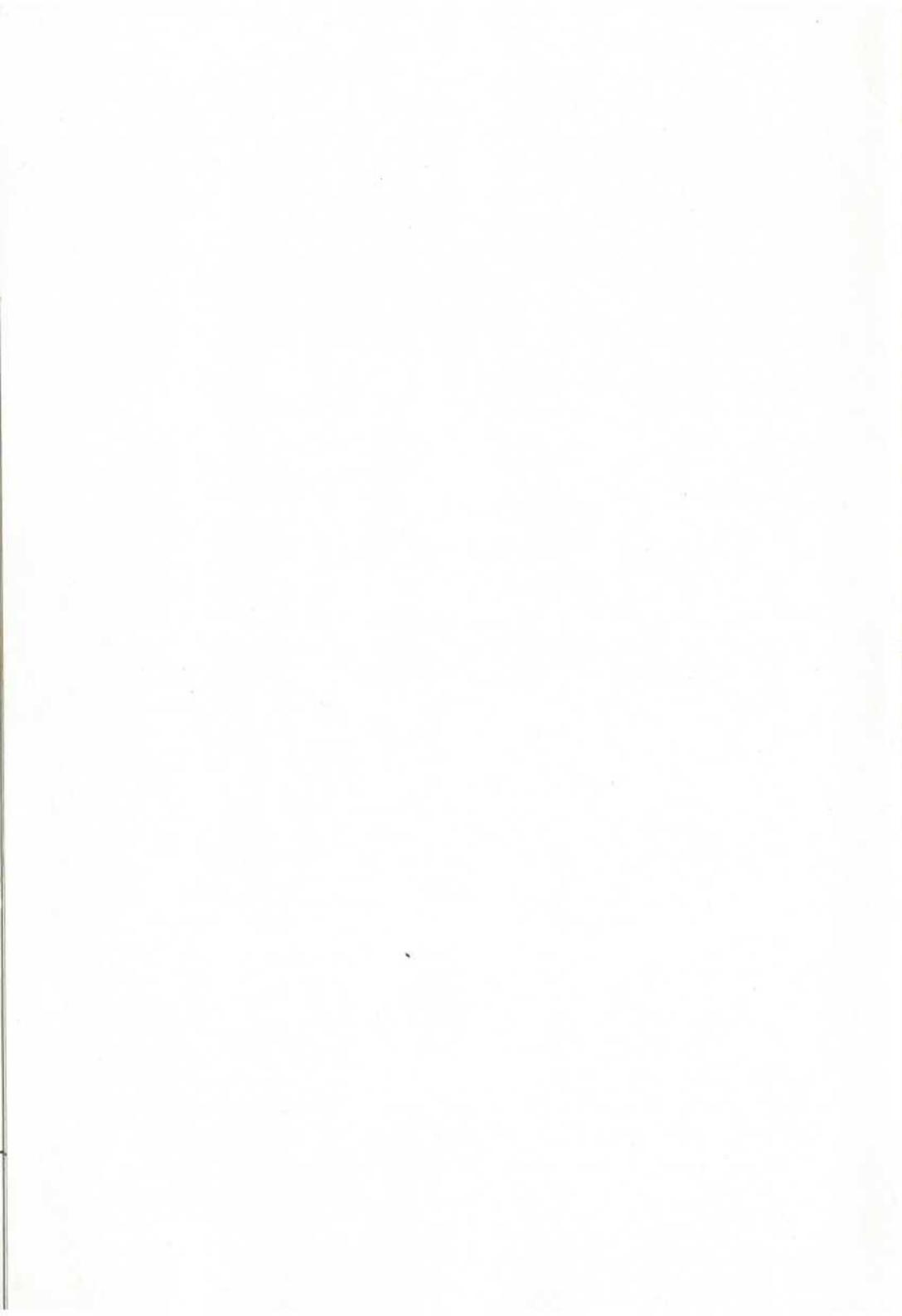
Vydal Městský národní výbor v Č. Budějovicích a Jihočeské muzeum
v Českých Budějovicích k výstavě „DOKUMENTY Z ČERNÉ VĚŽE“

Fotografie: Zdeněk Rubeš, Jaroslav Sýbek, Pavel Šafr
Grafická úprava: Jiří Müller

Povoleno odborem kultury JČKNV v Č. Budějovicích čj. 570/F – 11. 2. 1983

Počet výtisků: 800 kusů – Cena výtisku: 3 Kčs

Vytiskly: Jihočeské tiskárny, n. p., provoz 2, Č. Budějovice 268991-83

Černá věž na pohlednici z třicátých let >

